

BÍRÓSÁGTÖRTÉNET

AZ 1896. ÉVI BŰNVÁDI PERRENDTARTÁS

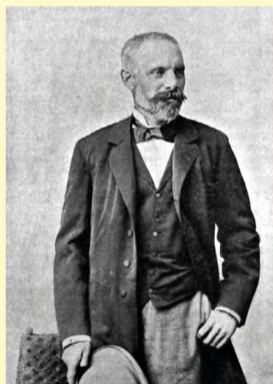
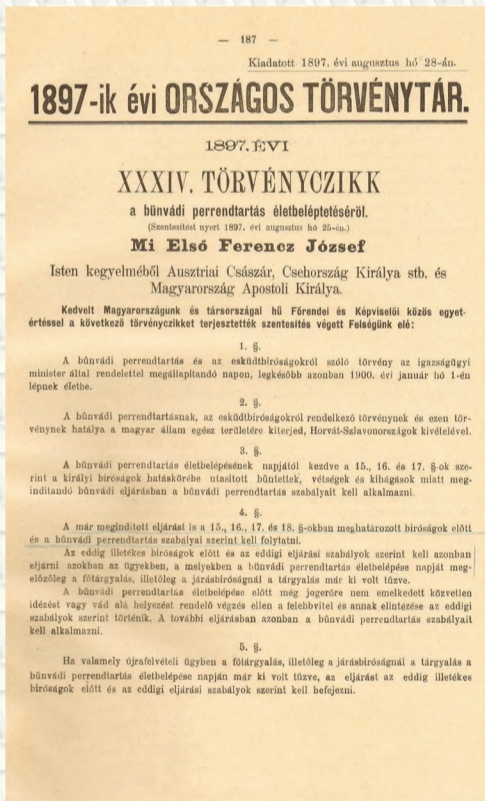
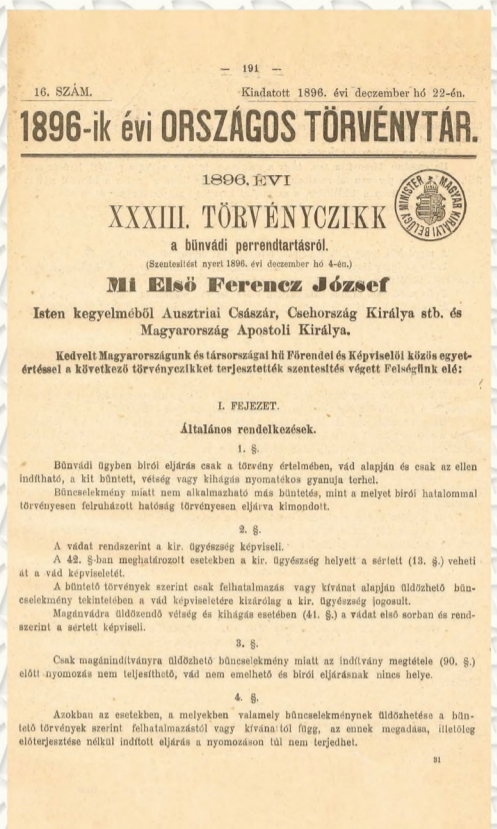

A Képviselőház által néhány nap alatt letárgyalt, s főrendi házi vita nélkül elfogadott büntető eljárási javaslatot a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikként (Bp.) szentesítette az uralkodó. A gyorsaság oka nem felületesség volt, az a tervezet minőségének szolgált. A büntető per jog kodifikációján Csemegítő Balogh Jenőig a kor legkiválóbb büntetőjogászai és perszakértői dolgoztak évtizedeken át. A hosszan polemizált, szakbizottságok által sokszor véleményezett, az elmélet tudósainak és a gyakorlat szakembereinek közös munkájával bevégzett törvényalkotó munka korának egyik legjobb perrendtartását eredményezte. Befogadta az európai tapasztalatokat, magáévá tette a modern alapelveket, így a hivatalból történő eljárást, a közvetlenséget, a szóbeliséget, a nyilvánosságot, a védelem szabadságát és a személyes szabadság védelmét. Ennek előfeltétele volt két alapvető kérdés eldöntése, amely fél évszázada a szakmai csatározások homlokerében állottak. Az egyik az esküdtszék intézményesítése, a másik az eljárás védelvése. A nyomozóelvnek jelentős tábora volt, miként az esküdtszék ellenében is sokan emelték magasra a harci zászlót. A század végére mindkét ügyben dűlőre jutott a büntető tudományosság és a politikai osztály: a lehető legkövetkezetesebben igyekeztek megvalósítani a védelmet és az ügyfélegyenlőség eszméjét, az esküdtszék pedig része lett a büntető törvénykezésnek.

Az utókor értékelése szerint a Bp. a kortárs büntető per jogok közül az egyének jogainak védelmében a lehető legmesszebb ment el.

A törvény értelmében a kisebb súlyú cselekmények elbírálására a járásbíróságok előtt került sor, míg a büntettek és nagyobb vétségek esetében első fokon a törvényszékek és az esküdtbíróságok döntöttek. A törvényhez két további jogszabály kapcsolódott. Az 1897. évi XXXIII. törvénycikk az esküdtbíróságokról rendelkezett, az 1897. évi XXXIV. törvénycikk pedig a bűnvádi perrendtartás életbeléptetéséről szólt. Ez utóbbi felhatalmazást adott az igazságügyi miniszternek, hogy legkésőbb 1900. január 1-jén léptesse életbe a Bp.-t.

(Vö. KIRÁLY Tibor: *Büntető eljárásjog*, Osiris, Budapest, 2003; MEZEY Barna (szerk.): *Magyar jogtörténet*, Osiris, Budapest, 2007; STIPTA István: *A magyar bírósági rendszer története*, DUP, Debrecen, 1998.)

Pósz Sándor, a Bűnvádi perrendtartás hatályba léptető igazságügyi miniszter. (Vasárnapi Ujság, 1899/16.)

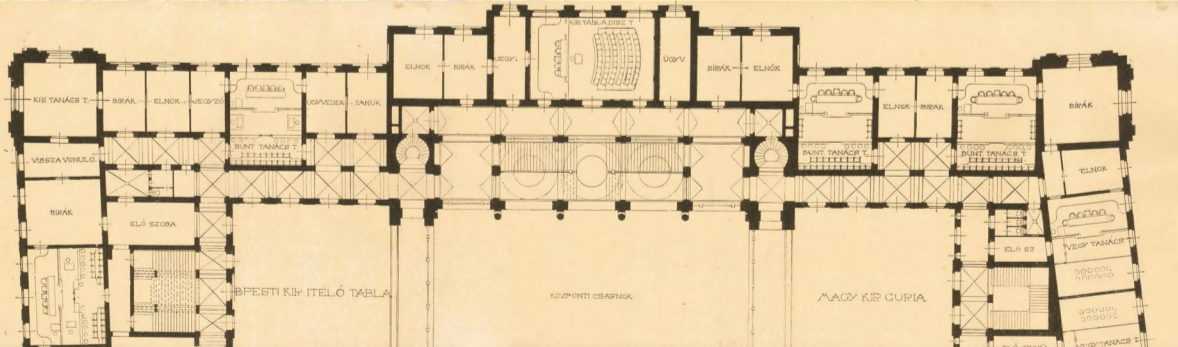

A Törvényhozó, Fadrus Jánosnak a Kúria épületéhez készült szobra. (Vasárnapi Ujság, 1899/33.)

A Védő és a Vádó, Donáth Gyulának a Kúria épületéhez készült szobra. (Vasárnapi Ujság, 1899/33.)

Szöveg: MEZEY Barna, tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE ÁJK
Szerkesztés, grafika és tördelés: MEGERYI-PÁLFY Zoltán, egyetemi adjunktus, DE ÁJK

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI
HIVATAL
MAGYAR IGAZSÁGÜGYI
AKADÉMIA

